

СТАНОВИЩЕ

върху дисертационен труд за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ по област на висше образование 3.0. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8 Икономика, научна специалност „Икономика и управление (селско стопанство)“

Автор на дисертационния труд: Дарина Стоянова Стоянова, редовен докторант в катедра „Индустириален бизнес и предприемачество“, Стопански факултет при Тракийски Университет, Стара Загора.

Тема на дисертационния труд: „Влияние на безвъзмездното финансиране върху ефективността в аграрния сектор“

Становището е изготвено от: доц. д-р Димо Атанасов Атанасов, Аграрен Университет – Пловдив, област на висше образование 3.0. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8 Икономика, научна специалност „Икономика и управление“, определен за член на научното жури със заповед № 554/22.02.2023 г. на Ректора на Тракийския Университет.

Актуалност на дисертационното изследване:

Дисертационният труд разглежда и анализира съвременна проблематика. Актуални са както предметът на изследването, така и обектът. За да гарантират устойчивото развитие на икономиката, правителствата се намесват на пазара. Особена нужда от интервенция има селското стопанство поради своите особености, поради зависимостта си от много външни фактори и поради прякото си въздействие върху околната среда. Жизненоважната роля на отрасъла за продоволствената сигурност и многото рискове, които я застрашават, налагат на държавите да се намесват във функционирането на пазарите на суровини за селското стопанство и на готови продукти, както и в пазара на работна ръка, обезпечаваща производствените процеси.

Цел и задачи на изследването:

Докторантът си е поставил за цел да изследва и оцени ефекта, който държавата, чрез политиката си за безвъзмездно финансиране на аграрния сектор, оказва върху ефективността на земеделските стопанства.

За постигането на целта се преминава през решаването на няколко задачи – теоретична концептуализация, адаптиране на методика, събиране и структуриране на информация, оценка на ефектите от държавното подпомагане върху развитието на аграрния сектор и върху иновационната и инвестиционната активност на земеделските стопанства.

Изследователска теза:

Докторантът изтъква тезата, че държавната финансова подкрепа влияе положително върху представянето на земеделските предприятия и допринася за увеличаване на тяхната конкурентоспособност. Целевото финансово подпомагане на фермите за закупуване на дълготрайни материални активи повишава инвестиционната и иновационната им активност.

За по-доброто представяне и по-високото ниво на възприемчивост на дисертацията, докторантът е разграничил и три хипотези:

Хипотеза 1: Предоставянето на безвъзмездни финансови средства влияе положително върху резултатите от дейността на земеделските предприятия, измерени чрез показатели за рентабилност и производителност.

Хипотеза 2: Земеделските предприятия, които получават безвъзмездна държавна подкрепа и се характеризират с по-висока инвестиционна активност се характеризират, и с по-висока иновационна активност.

Хипотеза 3: Ефектът от предоставянето на безвъзмездна държавна подкрепа се проявява в по-голяма степен при по-големите земеделски производители, които са с по-висока производителност и рентабилност спрямо малките и средни производители.

Теоретична рамка и методологичен инструментариум:

В структурно отношение, дисертацията е класическо научно изследване, с теоретична първа глава, методическа втора и емпирична трета част.

В първа глава са изяснени същността и основните характеристики на държавната подкрепа. Проследена е еволюцията в пазарните интервенции. Фокусът е насочен към някои съвременни инструменти за безвъзмездни държавни помощи – м пряка субсидия, преференциално кредитиране, финансови помощи и облекчения. Засегнато е законодателството, регламентиращо субсидиите, които държавата отпуска на селското стопанство. Направен е и критичен преглед на тезите в подкрепа и против правителствените интервенции в икономиката, включително и в аграрния отрасъл.

Във втора глава са анализирани направленията на финансиране и представени хипотези относно ефекта на безвъзмездно подпомагане върху финансовото

благосъстояние на земеделските стопанства. Обобщени са зависимостите между безвъзмездната подкрепа и финансовите резултати на фермерските производствени системи. Адаптирана е методика за оценка на ефективността от стопанската дейност, измерена чрез показателите рентабилност и производителност. Методиката е разширена към инструменти и модели за анализ на държавното финансиране като фактор за подобряване на ефективността.

Емпирично изследване и анализ на резултатите:

Емпиричната част на дисертацията съвпада с трета глава. Докторантът е проучил и анализирал държавното безвъзмездно финансиране в периода преди присъединяването на България към ЕС и двата програмни периода 2007 – 2013 и 2014 – 2020 г. Обърнато е внимание на почти всички съществени инструменти за държавна подкрепа, което говори за сериозността на изследването и значимостта на резултатите. Изчислените показатели и използваната статистическа обработка свидетелстват за способността на докторанта да събира, синтезира и анализира експериментални данни.

Приноси на дисертационния труд

Приемам посочените от докторанта приноси в дисертационния труд. Те имат теоретичен, методологичен и практически характер.

1. Направен е критичен преглед и систематизация на теориите за държавна намеса в икономиката като цяло и в частност в аграрния сектор;
2. Адаптиран е методически подход и инструментариум за изследване и оценка влиянието на безвъзмездното финансиране върху ефективността на земеделските стопанства в България, който може да бъде прилаган и по отношение на други политики и инструменти;
3. Систематизирана е класификация на формите на държавна подкрепа в аграрния сектор въз основа на широко проучване;
4. Проведено е емпирично изследване чрез два иконометрични модела – регресионен модел с фиксирани ефекти и логистична регресия, въз основа на което е описана връзката между държавната подкрепа и инвестиционната активност, капиталовата структура, заетостта, продължителността на работа на земеделските стопанства и др.
5. Разкрити са и оценени зависимости между получаването на държавна подкрепа и способността на земеделските предприятия да реализират устойчиви финансови резултати. Анализирана е и взаимовръзката „инвестиционна – иновационна активност“.

Публикации по дисертационния труд

Публикациите, които съпътстват дисертационния труд са общо три. В една от тях, докторантът е самостоятелен автор. В още една от публикациите е водещ автор, а в третата е втори автор. И трите публикации са в реномирани научни издания. Тематиката им е пряко свързана с дисертационното изследване.

Мнение и препоръки към докторанта

Мнението ми за дисертационния труд, като цяло, е положително. Той представлява класическо научно изследване с характерната за целта структура от теоретична, методологична и емпирична част. Използвани са адекватни аналитични инструменти. Литературните източници, общо 245, са обезпечили дисертацията с необходимата теоретична и емпирична информация, а десетте фигури и двадесет и девет таблици са спомогнали за онагледяването ѝ.

Препоръчвам на докторанта да продължи да се занимава с научни изследвания по тази или друга тематика и да търси възможности да прилага получените резултати в практиката, за да може да се подобряват производството и ефективността на предприятията и добавената стойност за обществото.

Въпрос към докторанта:

Как би изглеждал аграрният отрасъл в България ако държавата не го подпомагаше?

Заклучение:

Дисертационният, авторефератът и съпътстващите ги документи са в синхрон със ЗВО и ЗРАСРБ, както и с Правилника на Тракийския университет за прилагането му. Въз основа на направения анализ давам **положителна** оценка на разработения дисертационен труд и считам за основателно да предложа **Дарина Стоянова Стоянова** да придобие образователната и научна степен „доктор“ в област на висше образование 3.0 Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8 Икономика, научна специалност „Икономика и управление (селско стопанство)“

Дата: 27.03.2023 г.

Член на журито:

Заличено!

/Доц. д-р Димо Атанасов/